

**ZAKON
O ZAŠTITNIKU LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE**

I. OSNOVNE ODREDBE

Član 1

Ovim zakonom uređuju se nadležnost, ovlašćenja, način rada i postupanje Zaštitnika/ce ljudskih prava i sloboda Crne Gore (u daljem tekstu: Zaštitnik/ca) kao nezavisnog državnog organa u zaštiti ljudskih prava i sloboda zajamčenih Ustavom, zakonom, potvrđenim međunarodnim ugovorima o ljudskim pravima i opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava, kao i druga pitanja od značaja za rad Zaštitnika/ce.

Član 2

Zaštitnik/ca samostalno i nezavisno, na načelima ustavnosti i zakonitosti, pravde i pravičnosti, etičnosti, javnosti rada, efikasnosti, nepristrasnosti, povjerljivosti postupanja, zaštite privatnosti i tajnosti podataka, dužne pažnje u odnosu na ranjive grupe posebno izložene riziku, vrši promociju i preduzima mjere za zaštitu ljudskih prava i sloboda, kada se ona povrjeđuju aktom, radnjom (činjenjem ili propuštanjem obaveze da djeluju) državnih organa, organa državne uprave, organa jedinica lokalne samouprave ili lokalne uprave, javnih ustanova, javnih službi i drugih nosilaca prenesenih ili povjerenih javnih ovlašćenja, pravnih lica sa većinskim udjelom države i /ili učešća lokalne samouprave u njegovom vlasništvu (u daljem tekstu: organi), kao i onda kada se u skladu sa ovim ili drugim zakonom propisuje zaštita od kršenja ljudskih prava od strane drugih pravnih i fizičkih lica.

Zabranjen je svaki oblik uticaja na rad i odlučivanje Zaštitnika.

Član 3

Zaštitnik/ca vrši promociju ljudskih prava i sloboda na način što sprovodi aktivnosti u cilju unapređenja ljudskih prava i sloboda, prati stanje i ukazuje na potrebu njihove zaštite, obavlja istraživačke i analitičke poslove, aktivno podstiče i održava saradnju sa organizacijama civilnog društva, međunarodnim organizacijama, akademskim i naučno istraživačkim institucijama i inicira usklađivanje zakonodavstva sa međunarodnim i evropskim standardima, upućuje na njihovu primenu i obavlja i druge poslove na promociji ljudskih prava.

Član 4

Sjedište Zaštitnika/ce je u Podgorici.

Zaštitnik/ca može organizovati dane Zaštitnika van svog sjedišta, radi obavljanja poslova iz svoje nadležnosti.

Član 5

Rad Zaštitnika/ce je javan.

Načelo javnosti u radu Zaštitnika/ce obezbjeđuje se izradom i dostavljanjem Skupštini Crne Gore redovnih i posebnih izvještaja Zaštitnika/ce u vezi sa stanjem i postupanjem u određenim oblastima.

Redovni izvještaji u vezi sa opštim podacima o stanju ljudskih prava i postupanju Zaštitnika/ce podnose se Skupštini najkasnije do 31.marta tekuće godine za prethodnu kalendarsku godinu.

Posebni izvještaj o djelovanju Nacionalnog preventivnog mehanizma za prevenciju torture se podnosi jednom godišnje za prethodnu kalendarsku godinu.

Posebni izvještaj o djelovanju Zaštitnika/ce i stanju ljudskih prava i sloboda u oblasti zaštite od diskriminacije prema statističkim i drugim podacima o radu Zaštitnika/ce, postupanju drugih državnih organa, podacima dobijenim od nevladinih organizacija i drugih organizacija civilnog društva, informacijama savjeta manjinskih naroda ili drugih manjinskih nacionalnih zajednica i drugih izvora, podnosi se Skupštini za period prve polovine svake kalendarske godine.

Član 6

Skupština Crne Gore otvara raspravu o izvještajima, ali o njima ne glasa, niti može na bilo koji način uticati na izmjenu sadržine izvještaja.

Član 7

Načelo javnosti rada Zaštitnika/ce obezbjeđuje se kroz saradnju sa medijima, odnosno obavještavanje javnosti putem medija, društvenih mreža i drugih sredstava komunikacije, uz poštovanje pravila zaštite pojedinih kategorija podataka i načela povjerljivosti postupanja pred Zaštitnikom.

II. IMENOVANJE, PRAVA I OBAVEZE I PRESTANAK FUNKCIJE

Član 8

Zaštitnik/ca se imenuje u skladu sa Ustavom i može biti ponovo biran.

Za Zaštitnika/cu može se imenovati lice koje je crnogorski/a državljanin/ka, ima najmanje VIII nivo kvalifikacije obrazovanja i najmanje 15 godina radnog iskustva od čega najmanje deset godina iskustva u oblasti zaštite ljudskih prava i sloboda, da nije osuđivan/a za krivično djelo koje ga čini nedostojnim/om za obavljanje funkcije i protiv koga se ne vodi krivični

postupak za krivično djelo za koje se gonjenje preduzima po službenoj dužnosti, kao i koje/a ima visoki lični i profesionalni autoritet.

Član 9

Postupak za imenovanje Zaštitnika/ce otpočće najkasnije 90 dana prije isteka mandata Zaštitnika/ce koji/a je na funkciji.

Postupak imenovanja Zaštitnika/ce iz razloga prestanka funkcije prethodnog iz nekog drugog razloga predviđenog zakonom započće najkasnije 30 dana nakon utvrđivanja razloga za prestanak funkcije.

Član 10

U postupku utvrđivanja predloga, Predsjednik/ca Crne Gore objavljuje javni konkurs za prijavljivanje kandidata za imenovanje Zaštitnika/ce, koji ne može trajati kraće od 20 dana.

Po isteku roka iz stava 3 ovog člana u postupku utvrđivanja predloga kandidata Predsjednik/ca može formirati posebno radno tijelo za provjeru uslova koje moraju ispunjavati kandidati/tkinje za imenovanje Zaštitnika/ce.

Prilikom sprovođenja postupka predlaganja kandidata/tkinja za imenovanje, Predsjednik/ca Crne Gore obavlja konsultacije sa naučnim i stručnim institucijama, predstavnicima samostalnih profesija, organizacijama civilnog društva u širem smislu i drugim nezavisnim organizacijama čija je djelatnost u uskoj vezi sa zaštitom ljudskih prava i sloboda.

Po izvršenim konsultacijama Predsjednik/ca obavlja razgovor sa kandidatim/tkinjama koji/e ispunjavaju uslove za imenovanje.

Nakon obavljenog postupka provjere ispunjenosti uslova, Predsjednik/ca obrazloženi predlog za imenovanje dostavlja Skupštini Crne Gore u roku od osam dana od dana okončanja procesa kandidovanja u skladu sa ovim Zakonom.

Od utvrđivanja liste kandidata do dostavljanja predloga iz stava 5 ovog člana ne može proteći više od 30 dana.

Član 11

Zaštitniku/ci miruju prava iz rada u skladu sa opštim propisima o radu.

Član 12

Zaštitnik/ca ima četiri zamjenika/ce.

Zamjenika/cu Zaštitnika/ce (u daljem tekstu: zamjenik/ca) imenuje Skupština, na predlog Zaštitnika/ce.

Zamjenik/ca se imenuje na vrijeme od šest godina i može biti ponovo imenovan/a.

Član 13

Za zamjenika/cu Zaštitnika/ce može se imenovati lice koje je crnogorski/a državljanin/ka i ima najmanje VIII nivo kvalifikacije obrazovanja i najmanje 10 godina radnog iskustva u istom stepenu stručne spreme, od čega najmanje sedam godina iskustva u oblasti zaštite ljudskih prava i sloboda, da nije osuđivano za krivično djelo koje ga čini nedostojnim/om za obavljanje funkcije i protiv koga se ne vodi krivični postupak za krivično djelo koje ga čini nedostojnim/om za obavljanje funkcije, za koje se gonjenje preduzima po službenoj dužnosti i za koje je propisana kazna zatvora preko jedne godine, a koje je izvršeno sa umišljajem, kao i koje ima visok i lični i profesionalni integritet.

Član 14

Na predlog Zaštitnika/ce, Skupština Crne Gore imenuje zamjenike/ce u skladu sa načelima kojima se obezbjeđuje specijalizovanost za sljedeće oblasti:

- Zaštitu i prevenciju kršenja prava lica od mučenja i drugih oblika surovog, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja,
- Zaštitu od diskriminacije, zaštitu osoba sa invaliditetom, prava pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, ostvarivanje rodne ravnopravnosti i zaštitu prava lica različitih seksualnih orijentacija
- Zaštitu i promociju prava djeteta i prava mladih u vezi sa ostvarivanjem načela omladinske politike.
- Zaštitu načela vladavine prava, načela dobre uprave i zaštite ljudskih prava u pravosudnim postupcima i upravnim poslovima.

Član 15

Zaštitnik/ca predlaže kandidata/tkinju za zamjenika/cu.

U postupku utvrđivanja predloga, Zaštitnik/ca objavljuje javni konkurs za prijavljivanje kandidata/tkinje za imenovanje Zamjenika/ce iz oblasti za koju se vrši imenovanje, a koji traje 20 dana.

Javni konkurs se objavljuje na internet stranici institucije Zaštitnika i jednom od štampanih medija.

Prilikom sprovođenja postupka predlaganja kandidata/tkinje za imenovanje, Zaštitnik/ca obavlja intervju sa prijavljenim kandidatima/tkinjama koji/e ispunjavaju uslove za imenovanje, Nakon obavljenog intervjua, Zaštitnik/ca dostavlja obrazloženi predlog za imenovanje Skupštini Crne Gore u roku od 30 dana od dana isteka roka za prijavljivanje kandidata/tkinja.

U postupku predlaganja kandidata/tkinja za imenovanje zamjenika/ce, vodi se računa o sposobnostima i specijalnosti za postupanje u konkretnoj oblasti iz djelokruga rada Zaštitnika/ce za koju se zamjenik/ca imenuje.

Član 16

U slučaju da je zamjenik/ca privremeno spriječen i nije u mogućnosti da obavlja poslove u dužem vremenskom periodu, zaštitnik odlukom može odrediti drugog zamjenika/ca iz reda imenovanih zamjenika/ca, radi obavljanja poslova iz njegovih nadležnosti do otklanjanja okolnosti koje su uzrokovale takvo stanje, ali ne duže od šest mjeseci.

Zamjenik/ca je samostalan/na i u cjelosti odgovoran/a za svoj rad u postupanju po u predmetima koji su mu/joj dodjeljeni u rad.

Član 17

Zaštitnik/ca i zamjenik/ca prije stupanja na funkciju polažu zakletvu koja glasi:

"Zaklinjem se da ću štititi ljudska prava i slobode, u skladu sa Ustavom i zakonom, kao i potvrđenim međunarodnim ugovorima u oblasti ljudskih prava i da ću se pridržavati načela pravde i pravičnosti."

Zaštitnik/ca polaže zakletvu pred Skupštinom, a zamjenik/ca Zaštitnika/ce pred predsjednikom Skupštine.

Mandat Zaštitnika/ca i zamjenika/ce počinje da teče danom polaganja zakletve.

Član 18

Zaštitnik/ca i Zamjenik/ca ne može biti pozvan/a na krivičnu ili drugu odgovornost ili pritvoren/a za izraženo mišljenje ili odlučivanje u vršenju svoje funkcije.

Protiv Zaštitnika/ce ne može se pokrenuti krivični postupak, niti odrediti pritvor, bez odobrenja Skupštine, osim ako je zatečen/a u vršenju krivičnog djela za koje je propisana kazna u trajanju dužem od pet godina zatvora.

Glavni/a savjetnik/ca Zaštitnika/ce i savjetnik/ca Zaštitnika/ce ne može biti pozvan/a na odgovornost za izraženo mišljenje koje je dao/la u vršenju dužnosti.

Član 19

Zaštitnik/ca, odnosno zamjenik/ca ne može vršiti drugu javnu funkciju, niti profesionalno obavljati drugu djelatnost.

Zaštitnik/ca, odnosno zamjenik/ca ne može biti član političke organizacije, niti učestvovati u političkim, odnosno stranačkim aktivnostima.

Ograničenje iz stava 1 i 2 ovog člana vezuje se za propise o sprečavanju konflikta i interesa i ne odnosi se na naučnu, obrazovnu i kulturno-umjetničku djelatnost, kao ni na aktivnosti

zaštićene autorskim pravima, učešće u edukaciji i usavršavanju kadrova u oblastima koje su spojive sa vršenjem funkcije.

Član 20

Zaštitnika/cu u slučaju odsutnosti ili spriječenosti, odnosno u slučaju sukoba interesa koji ga sprečavaju da obavlja funkciju, zamjenjuje zamjenik/ca koga on/a odredi.

Član 21

Zaštitniku/ci, odnosno zamjeniku/ci prestaje funkcija na za koju je imenovan/a:

1. Istekom mandata;
2. podnošenjem ostavke;
3. gubitkom državljanstva;
4. ispunjenjem uslova za starosnu penziju;
5. razrješenjem.

Zaštitnik/ca, odnosno zamjenik/ca razrješava se funkcije, ako:

1. bude osuđen/a na безусловnu kaznu zatvora ili za djelo koje ga/je čini nedostojnim/nom za vršenje funkcije;
2. je pravosnažnom odlukom lišen/a poslovne sposobnosti;
3. postane član/ica političke partije ili drugog oblika političkog organizovanja;
4. vrši drugu javnu funkciju ili profesionalno obavlja drugu djelatnost, saglasno odredbama ovog i posebnog zakona kojim se uređuje pitanje sprječavanja sukoba interesa.

O razlozima za prestanak funkcije, odnosno razrješenje Zaštitnika/ce i zamjenika/ce Skupštinu obavještava Zaštitnik/ca, zamjenik/ca ili nadležno radno tijelo Skupštine.

Član 22

U slučaju prestanka funkcije Zaštitnika/ce, u skladu sa članom 21 stav 1 tačka 1 ovog Zakona, Zaštitnik/ca nastavlja da obavlja funkciju do imenovanja novog/nove Zaštitnika/ce.

U slučaju prestanka funkcije Zaštitnika/ce, u skladu sa članom 21 stav 1 tačka 2, 3 i 4, do imenovanja novog/nove Zaštitnika/ce, dužnosti i poslove Zaštitnika/ce, obavlja zamjenik/ca koji/koja najduže obavlja funkciju.

Član 23

Zamjenici/e Zaštitnika/ce kojima je prestao mandat u skladu sa članom 20, stavom 1 tačka 1 i 2 ovog člana, ostvaruju pravo rasporeda na radno mjesto u instituciji Zaštitnika ili u drugom državnom organu, na radno mjesto koje odgovara njegovom/njenom nivou kvalifikacije obrazovanja, stečenom radnom iskustvu i sposobnostima.

Rješenje o raspoređivanju, iz stave 1 ovog člana, donosi starješina/ka organa u kome se vrši raspoređivanje, na osnovu prethodno potpisanog sporazuma između starješine/ki tog organa i lica kome je prestao mandat.

Zamjenik/ca Zaštitnika/ce, koji/a nije raspoređen/a u skladu sa stavom 6 ovog člana, za to vrijeme, ima pravo na naknadu u visini zarade koju je imalo/a u posljednjem mjesecu vršenja

poslova radnog mjesta na koje je bio/la imenovan/a, u skladu sa zakonom kojim se uređuju zarade u javnom sektoru.

Član 24

Zaštitnik/ca, zamjenik/ca, glavni/e savjetnici/e i savjetnici/e Zaštitnika/ce imaju službene legitimacije.

Obrazac i sadržinu legitimacije iz stava 1 ovog člana utvrđuje nadležno Ministarstvo na predlog Zaštitnika.

III NADLEŽNOST I OVLAŠĆENJA

Član 25

Zaštitnik/ca je ovlašćen/a da postupa u predmetima koji se tiču rada organa iz člana 2 ovog Zakona i kada se u njihovim radnjama steknu uslovi za preduzimanje mjera na zaštiti ljudskih prava i sloboda.

Zaštitnik/ca nema ovlašćenje da postupa u predmetima koji se tiču privatno pravnih subjekata, osim za slučaj da je predmet postupanja zaštita od diskriminacije.

U predmetima koji se tiču zabrane diskriminacije Zaštitnik/ca je ovlašćen/a da postupa u odnosu na pravna i fizička lica, kako u javnom tako i u privatnom sektoru.

Član 26

Zaštitnik/ca postupa u predmetima koji se tiču rada sudova samo u slučaju odugovlačenja sudskog postupka i neizvršavanja sudskih odluka.

Član 27

Zaštitnik/ca je ovlašćen/a da Skupštini, Vladi, odnosno ministarstvu ili nadležnom organu državne uprave, odnosno lokalne samouprave, podnese inicijativu za donošenje zakona, izmjenu ili dopunu zakona, drugih propisa i opštih akata koji su u njihovoj nadležnosti, ako smatra da do povrede ljudskih prava dolazi zbog nedostataka u propisima i ako postoji potreba za usaglašavanje propisa sa međunarodno priznatim standardima u oblasti ljudskih prava i sloboda.

Nadležni odbor Skupštine, odnosno Vlada, ministarstvo ili organ državne uprave, odnosno lokalne samouprave kojem je podnijeta inicijativa iz stava 1 ovog člana dužan je da se o toj inicijativi izjasni u roku od 30 dana od dana podnošenja inicijative.

Član 28

U postupku pripreme i donošenja zakona, drugog propisa ili opšteg akta, ako se njima uređuju pitanja koja su od značaja za zaštitu ljudskih prava i sloboda, Zaštitnik/ca, kada nađe da za tim postoji potreba, može dati mišljenje sa primjedbama i sugestijama kojima se vrši unaprjeđenje teksta.

Organ kome je mišljenje iz stava 1 ovog člana upućeno, dužan je da se izjasni o navodima iz mišljenja, u roku koji odredi Zaštitnik/ca, koji ne može biti kraći od 8 dana.

Član 29

Zaštitnik/ca može da podnese predlog Ustavnom sudu Crne Gore za ocjenu saglasnosti zakona sa Ustavom i potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorima, odnosno saglasnosti drugih propisa i opštih akata sa Ustavom i zakonom.

Član 30

Na zahtjev državnih organa iz člana 2 ovog Zakona, Zaštitnik/ca može dati mišljenje o zaštiti i unaprjeđenju ljudskih prava i sloboda.

Član 31

Zaštitnik/ca se bavi i opštim pitanjima od značaja za zaštitu i unaprjeđenje ljudskih prava i sloboda i saraduje sa organizacijama i institucijama koje se bave ljudskim pravima i slobodama.

Zaštitnik/ca posebno ima obavezu saradnje sa međunarodnim ugovornim tijelima koje prate izvršavanje ugovora o ljudskim pravima koje je potpisala, odnosno koje je ratifikovala i kojima je pristupila Crna Gora.

U ostvarivanju ovih poslova Zaštitnik/ca može slobodno i bez ograničenja pristupati međunarodnim udruženjima i mrežama institucija za zaštitu ljudskih prava, pridržavajući se načela ustavnosti i zakonitosti u ostvarivanju svog/a mandata, odnosno djelujući u granicama međunarodnih obaveza i principa na kojima se temelji međunarodna saradnja, uz poštovanje principa izvršavanja obaveza.

U prihvatanju ovih obaveza Zaštitnik/ca se ne može kretati izvan granica ustavnih i zakonskih ovlašćenja koja su mu/joj dodijeljena, niti preuzimati finansijske i druge obaveze izvan onih koje su mu/joj date zakonom.

Član 32

U vršenju svog mandata Zaštitnik/ca nije ovlašćen/a da mijenja, ukida ili poništava akte organa, niti da ispituje njihovu zakonitost.

Zaštitnik/ca ne može da zastupa stranke u postupku, niti da u njihovo ime ulaže pravna sredstva, osim u slučajevima i na način kako to predviđaju propisi koji se odnose na zaštitu od diskriminacije.

Član 33

Predsjednik/ca Crne Gore, predsjednik/ca Skupštine Crne Gore, predsjednik/ca i članovi/ce Vlade Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada), predsjednik/ca opštine, gradonačelnik/ca Glavnog grada, gradonačelnik/ca Prijestonice, i druge starješine organa primiće Zaštitnika/cu na njegov/njen zahtjev, bez odlaganja.

IV POSEBNA OVLAŠĆENJA

Član 34

Zaštitnik/ca vrši poslove Nacionalnog preventivnog mehanizma za zaštitu lica lišenih slobode i lica kojima je ograničena sloboda kretanja od mučenja i drugih oblika surovog, nehumanog ili ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja (u daljem tekstu: poslovi prevencije torture), u skladu sa ovim zakonom i Opcionim protokolom uz UN Konvenciju protiv torture i drugog surovog, nehumanog i ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja.

Metodologija rada i postupanja mehanizma iz stava 1 ovog člana utvrđuje se aktima Zaštitnika, uz primjenu međunarodnih standarda i pravila rada.

Član 35

Radi vršenja određenih poslova prevencije torture za koje su neophodna posebna specijalistička znanja i sposobnosti Zaštitnik/ca obrazuje radno tijelo od stručnjaka iz odgovarajućih oblasti, koji nijesu zastupljeni u strukturi zaposlenih ili posjeduju posebna specijalistička znanja i sposobnosti.

Aktom o obrazovanju radnog tijela iz stava 2 ovog člana utvrđuju se zadaci i način rada tog tijela.

Član 36

Članove radnog tijela iz člana 35 stav 1 bira Zaštitnik/ca na osnovu javnog poziva.

Postupak za angažovanjem članova radnog tijela, njihov broj, kriterijum i način izbora članova radnog tijela iz člana 35 stav 2, uređuju se Poslovníkom o radu Zaštitnika/ce.

Član 37

Nezavisnost u ostvarivanju funkcije Nacionalnog preventivnog mehanizma obezbjeđuje se u skladu sa ovim Zakonom i aktima Zaštitnika/ce.

Zamjenik/ca koji/a vrši poslove zaštite od torture ovlašćen/a je i odgovoran/a da samostalno organizuje i vrši kontrolu primjene standarda u operativnim procedurama mehanizma.

Članovi nacionalnog mehanizma iz reda zaposlenih, glavni/e savjetnici/e i savjetnici/e Zaštitnika/ce, prilikom vršenja poslova u ovom dijelu mandata slobodni/e su u sačinjavanju izvještaja o nađenom stanju i odgovorni/e za njegovu sadržinu koju svojeručno potpisuju.

Potpis godišnjih izvještaja o radu Nacionalnog preventivnog mehanizma vrši zamjenik/ca određen/a za poslove zaštite od torture.

Član 38

Poslovi u prevenciji torture su:

- obilazak organa, ustanova ili organizacija u kojima se nalaze ili bi se mogla nalaziti lica lišena slobode ili lica kojima je ograničeno kretanje, radi povećanja stepena njihove zaštite od mučenja i drugih oblika surovog, nehumanog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja;
- davanje preporuka nadležnim organima, ustanovama i organizacijama radi poboljšanja postupanja prema licima lišenim slobode i uslova u kojima se nalaze, odnosno sprječavanja mučenja i drugih oblika surovog, nehumanog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja;
- davanje mišljenja na prijedloge zakona i druge propise radi zaštite i unaprjeđenja ljudskih prava i sloboda lica lišenih slobode i lica kojima je ograničeno kretanje;
- saradnja sa Potkomitetom Ujedinjenih nacija za prevenciju torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni ili postupaka (u daljem tekstu: Potkomitet za prevenciju torture).

Licima lišenim slobode u smislu ovog zakona smatraju se lica kojima je određeno bilo kakvo zadržavanje, pritvaranje, zatvaranje ili smještaj pod nadzorom organa i koja to mjesto ne smiju napustiti po svojoj volji.

Član 39

U vršenju poslova prevencije torture, Zaštitnik/ca, zamjenik/ca Zaštitnika/ce, kao i glavni/a savjetnik/ca Zaštitnika/ce, savjetnik/ca Zaštitnika/ce i član radnog tijela iz člana 34 stav 1 ovog zakona koga Zaštitnik/ca ovlasti imaju pravo:

- da bez prethodne najave obilaze organe, ustanove i organizacije i pregledaju prostorije u kojima se nalaze ili bi se mogla nalaziti lica lišena slobode;
- na pristup podacima o: organima, ustanovama i organizacijama u kojima se nalaze lica lišena slobode; broju lica lišenih slobode u organu, ustanovi ili organizaciji koju obilaze i o postupanju sa licima lišenim slobode;
- da bez prisustva službenog lica razgovaraju sa licima lišenim slobode i drugim licima koja mogu da daju odgovarajuće informacije u vezi sa sumnjom da se krše ljudska prava u organu, ustanovi ili organizaciji koju obilaze.

Starješina/ka, odnosno lice koje rukovodi organom, ustanovom i organizacijom iz stava 1 ovog člana dužni su da Zaštitniku/ci i zamjeni/ci Zaštitnika/ce, kao i savjetnik/ci Zaštitnika/ce i člana radnog tijela iz člana 25 stav 2 ovog zakona, koje ovlasti Zaštitnik/ca:

- omogućće nesmetan obilazak i pregled prostorija u kojima se nalaze ili bi se mogla nalaziti lica lišena slobode, kao i razgovor sa licima lišenim slobode i drugim licima koja mogu da daju odgovarajuće informacije u vezi sa sumnjom da se krše ljudska prava, bez prisustva službenog lica;
- stave na raspolaganje podatke iz stava 1 alineja 2 ovog člana i omogućće neposredan uvid u službene spise i dokumente koji sadrže te podatke.

Niko ne može trpjeti štetne posljedice zbog postupanja u skladu sa stavom 2 ovog člana.

Član 40

O preduzetim mjerama na prevenciji torture Zaštitnik/ca, kao Nacionalni preventivni mehanizam, sačinjava izvještaj o nađenom stanju, koji dostavlja organu, ustanovi ili organizaciji u kojoj je vršio/la poslove u prevenciji torture.

Kad Zaštitnik/ca u vršenju poslova u prevenciji torture posumnja da je došlo do mučenja ili drugog oblika surovog, neljudskog ili ponižavajućeg kažnjavanja i postupanja, pokrenuće se postupak po službenoj dužnosti i predmet povjeriti nadležnoj organizacionoj jedinici unutar institucije, zavisno od sadržine predmete i ličnih osobina žrtve nasilja (djeca, žene, osobe sa invaliditetom, pripadnici manjina i drugi).

Kada članovi NPM koja su učestvovali u sprovođenju poslova u prevenciji torture, posumnjaju u moguću povredu načela zabrane torture, obavještenja dostavljaju nadležnoj organizacionoj jedinici Zaštitnika.

Članovi NPM u slučaju iz stava 3 ovog člana, ne mogu postupati u predmetima pokrenutim tim povodom po individualnim ili kolektivnim pritužbama, odnosno po službenoj dužnosti u okviru postupka individualne zaštite žrtava. Na ovaj postupak primjenjuju se pravila o postupanju Zaštitnika kao i kod drugih povreda.

Član 41

Izvještaj po obavljenoj posjeti tokom vršenja poslova u prevenciji torture, zajedno sa mišljenjem, preporukama i/ili upozorenjem, Zaštitnik/ca, osim organu u kojem je moguća povreda nastala, isti dostavlja i organu ili tijelu nadležnom za nadzor nad organom, ustanovom ili organizacijom u kojem su poslovi u prevenciji torture sprovedeni.

Starješina/ka organa kojem je upućena preporuka ili upozorenje, dužan/a je da u roku koji odredi Zaštitnik/ca, preduzme mjere povodom upozorenja ili preporuke Zaštitnika/ce i o preduzetim mjerama obavijesti Zaštitnika/cu.

Po dobijanju obavještenja iz stava 2 ovog člana, Zaštitnik/ca može izvršiti kontrolni pregled u organu, ustanovi ili organizaciji, u kojem je utvrđen slučaj mučenja ili drugog oblika surovog, nehumanog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja.

Član 42

Članovi radnog tijela iz člana 36 stav 1 ovog zakona imaju pravo na odgovarajuću naknadu za izvršeni posao.

Rješenje o visini naknade iz stava 1 ovog člana donosi Zaštitnik/ca, u skladu sa propisima kojima se reguliše rad vještaka.

Član 43

Zaštitnik/ca je institucionalni mehanizam za zaštitu od diskriminacije.

Zaštitnik/ca, uz saglasnost diskriminisanog lica, postupa i preduzima mjere za zaštitu od diskriminacije, u skladu sa ovim zakonom i posebnim zakonom kojim je uređena zabrana diskriminacije.

U postupanju Zaštitnika/ce u slučajevima diskriminacije od strane fizičkih ili pravnih lica shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona.

Član 44

Zaštitnik/ca organizuje i pruža podršku u radu Nacionalnog mehanizma za praćenje primjene UN Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom.

Nacionalni mehanizam čine Zaštitnik/ca i nevladine organizacije, koje su pristupile zajedničkom protokolu i potpisale pravila o radu mehanizma preko ovlašćenih predstavnika.

Sastav mehanizma odražava teritorijalnu, tematsku i tipsku raznovrsnost organizacija i predstavnika nevladinih organizacija koji su angažovani na zaštiti prava osoba sa invaliditetom, procjeni rizika od diskriminacije i isključenosti osoba sa invaliditetom.

Mehanizam iz stava 1 ovog člana djeluje na principu terenskih posjeta institucijama i lokacijama na kojima borave i u okviru kojih se kreću osobe sa invaliditetom, sa ciljem praćenja stanja u kojem se one nalaze i predlaganja mjera i postupaka koji su usmjereni na poboljšanje položaja osoba sa invaliditetom u Crnoj Gori.

Mehanizam iz stava 1 sačinjava izvještaje o pojedinačnim posjetama i godišnjim aktivnostima koje sprovodi u toku jedne kalendarske godine.

Član 45

Zaštitnik/ca vrši kontrolu postupka i zaštitu prava i sloboda lica nad kojima se sprovodi prinudno udaljenje i preduzima mjere za zaštitu ljudskih prava i sloboda lica koji se prinudno udaljava iz Crne Gore, u skladu sa odredbama Zakona kojim se uređuju uslovi za ulazak, izlazak, kretanje boravak i rad stranaca u Crnoj Gori.

U vršenju poslova iz stava 1 ovog člana policija je dužna da saraduje sa Zaštitnikom/com na način kojim se obezbjeđuje djelotvorna i efikasna zaštita ljudskih prava i sloboda i sprječava nezakonito postupanje izvan granica međunarodno utvrđenih standarda.

Član 46

Zaštitnik/ca obrazuje Mrežu Zlatnih savjetnika kao konsultativno tijelo u svrhu ostvarivanja i zaštite prava djeteta.

Pravila izbora članova i način rada Mreže Zlatnih savjetnika, kao i druga pitanja od značaja za njen rad, uređuju se posebnim aktom Zaštitnika.

V POSTUPANJE

Član 47

Postupak ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda pokreće se pojedinačnom ili kolektivnom pritužbom zbog povrede ljudskih prava i sloboda ili po sopstvenoj inicijativi u skladu sa ovim Zakonom.

Zaštitnik/ca ispituje povrede ljudskih prava i sloboda po sopstvenoj inicijativi kad postoji sumnja da je aktom, radnjom ili nepostupanjem organa izvršena povreda koja je od značaja

za ostvarivanje ljudskih prava i sloboda u širem smislu ili kada ga na to upućuju razlozi pravičnosti.

Za postupanje po sopstvenoj inicijativi neophodna je saglasnost oštećenog/e, osim kada su u pitanju prava djeteta u situaciji predviđenoj u članu 50 ovog Zakona.

Član 48

Postupak pred Zaštitnikom/com je povjerljiv.

Zaštitnik/ca, zamjenici/e Zaštitnika/ce, državni/e službenici/e i namještenici/e u instituciji Zaštitnika dužni/e su poštovati propise o tajnosti i zaštiti podataka za vrijeme i nakon prestanka rada u instituciji, bez obzira na način na koji su za te podatke saznali.

Lični podaci iz spisa predmeta i oni koji se tiču postupka pred Zaštitnikom/com u pojedinačnim slučajevima, mogu se učiniti dostupnim samo uz pristanak osobe koja je inicirala postupak pred Zaštitnikom/com i na koju se ti podaci odnose ili na zahtjev suda, u skladu sa zakonom.

Zaštitnik/ca ne može staviti na raspolaganje trećim licima podatke dobijene u pokrenutom postupku iz razloga očuvanja zakonskog načela povjerljivosti postupka, osim u slučaju kada je to propisanom posebnim zakonom i u svrhu vođenja sudskog postupka po nalogu suda.

Lice koje podnosi pritužbu ili učestvuje u postupku pred Zaštitnikom/com ne može zbog toga biti pozvano na odgovornost niti dovedeno u nepovoljan položaj.

Član 49

Zaštitnik donosi Poslovnik o radu Zaštitnika/ce.

Poslovnikom iz stava 1 ovog člana bliže se uređuju pravila postupanja po primljenim pritužbama i ispitnom postupku pred Zaštitnikom/com kao i druga pitanja od značaja za rad Zaštitnika/ce.

Poslovnik o radu objavljuje se u Službenom listu Crne Gore.

Član 50

Pritužbu može podnijeti svako fizičko lice bez obzira na građanski i pravni status u Crnoj Gori, kao i svako domaće ili strano pravno lice i nevladina organizacija, koji smatraju da su im aktom ili radnjom (činjenjem ili propuštanjem činjenja) od strane organa povrijeđena prava i slobode.

Pritužba se može podnijeti i preko poslanika, kao i organizacije koja se bavi zaštitom ljudskih prava i sloboda.

Ako se radi o povredi prava djeteta, pritužbu može podnijeti njegov roditelj, odnosno staratelj ili zakonski zastupnik.

Ukoliko je pravo djeteta povrijeđeno od strane lica iz stava 2 ovog člana, pritužbu može podnijeti organizacija ili organ koji se bavi zaštitom prava djeteta.

Postupak u vezi sa povredom prava djeteta može se pokrenuti i bez saglasnosti lica iz stava 2 i 3 ovog člana, ako se na taj način štiti najbolji interes djeteta.

Ukoliko dijete ima roditelja, zakonskog zastupnika ili staratelja, Zaštitnik/ca će ova lica obavijestiti o pokretanju postupka pred Zaštitnikom.

Član 51

Pritužba iz član 48 se može podnijeti pismeno ili usmeno na zapisnik.

Lice lišeno slobode ima pravo da podnese pritužbu na povjerljiv način u zapečaćenoj koverti. Povreda povjerljivosti pritužbe podnijete na ovaj način, a koja je počinjena od strane službenog lica smatraće se povredom službene dužnosti i ometanjem rada Zaštitnika/ce.

Ovlašćeno lice organa, organizacije i ustanove u kojem boravi lice lišeno slobode dužno je da pritužbu ili drugo pismeno tog lica, neotvoreno i nepročitano, odmah dostavi Zaštitniku/ci.

Član 52

Pritužba sadrži naziv organa na čiji se rad odnosi, opis povrede ljudskih prava i sloboda, činjenice i dokaze koji potkrepljuju pritužbu, podatke o tome koja su pravna sredstva iskorišćena, lično ime i adresu podnosioca pritužbe i naznaku o tome da li je podnosilac saglasan da se njegovo ime otkrije u postupku.

Ako pritužba ne sadrži sve potrebne podatke ili je nerazumljiva, Zaštitnik/ca može od podnosioca zatražiti da je u određenom roku uredi ili dopuni.

Ukoliko podnosilac/teljka ne uredi ili dopuni pritužbu u ostavljenom roku, smatraće se da je pritužba povučena osim, ako ne postoje snažne indicije da je to učinjeno putem prisile ili na drugi način koji isključuje postojanje slobodne volje.

Član 53

Pritužba se podnosi u roku od šest mjeseci od dana saznanja za učinjenu povredu ljudskih prava i sloboda, odnosno u roku od jedne godine od dana učinjene povrede.

Izuzetno, Zaštitnik/ca može postupati i po isteku roka iz stava 1 ovog člana, ako ocijeni da značaj slučaja to zahtijeva, odnosno da još uvijek traje situacija ili njene posljedice po lice koje smatra da su mu povrijeđena ljudska prava i slobode u skladu sa ovim zakonom.

Član 54

Zaštitnik/ca može, u svim fazama postupka, uputiti podnosioca/teljku da iskoristi druga pravna sredstva za otklanjanje povrede na koju ukazuje, ukoliko smatra da se zaštita prava može na taj način brže obezbijediti ili bi otklanjanje povrede tim sredstvima bilo efikasnije i brže.

Član 55

Zaštitnik/ca neće postupiti po pritužbi, ako:

- 1) nije nadležan/a;
- 2) je pritužba anonimna;
- 3) je podnijeta po isteku propisanog roka;
- 4) ne sadrži potrebne podatke, a podnositelj je u ostavljenom roku ne dopuni;
- 5) podnositelj/teljka pritužbu povuče prije pokretanja postupka;
- 6) podnositelj/teljka pritužbe ne postupi u skladu sa uputstvom Zaštitnika/ce o iskorišćavanju odgovarajućeg i efikasnijeg pravnog sredstva;
- 7) je pritužba ponovljena, a nijesu podnijeti novi dokazi;
- 8) se radi o zloupotrebi prava na podnošenje pritužbe.

Zloupotrebom prava na podnošenje pritužbe se smatra situacija kada pritužba očigledno ne sadrži osnov za postupanje, odnosno kada je nerazumljiva i kada se ne može urediti niti dati uputstvo o pravcu u kojem se pritužba ima urediti, da je uvredljive sadržine koja prevazilazi granice oštine izražavanja, da je svjesno zasnovana na netačnim činjenicama i lažnim izjavama, da su važne informacije i dokumenti namjerno izostavljeni u dokaznom materijalu i iz drugih razloga koji ukazuju na očiglednu zloupotrebu prava na podnošenje pritužbe.

Zaštitnik/ca obavještava podnosioca/teljku o razlozima za nepostupanje organa u odnosu na koji je pokrenut postupak po pritužbi i ukazuje na mogućnost za eventualno ostvarivanje zaštite njegovih/njenih prava pred drugim organom.

Član 56

Zaštitnik/ca će razmotriti pritužbu i zauzeti stav u odnosu na njenu prihvatljivost.

Ukoliko pritužba ispunjava uslove propisane ovim Zakonom, Zaštitnik/ca će pokrenuti ispitni postupak.

Zaštitnik/ca može odlučiti i bez pokretanja ispitnog postupka, ako se iz činjenica navedenih u pritužbi i opštepoznatih činjenica, te javnih isprava i dokaza koji su bili dostupni Zaštitniku/ci, nedvosmisleno može utvrditi da su podnosiocu/teljki povrijeđena prava i slobode (skraćeni postupak).

Član 57

Kad utvrdi da su se stekli uslovi za postupanje po podnijetoj pritužbi i njenoj sadržini Zaštitnik/ca pokreće ispitni postupak i obavještava starješinu/ku, odnosno lice koje rukovodi organom na čiji se akt, radnju ili nepostupanje pritužba odnosi, radi dostavljanja izjašnjenja i određuje mu/joj rok za dostavljanje izjašnjenja i potrebne dokumentacije, a koji rok ne može biti kraći od osam dana.

Zaštitnik će upozoriti lice iz stava 1 ovog člana na posljedice propuštanja.

Starješina/ka, odnosno lice koje rukovodi organom dužan/a je da dostavi izjašnjenje i dokumentaciju iz stava 1 ovog člana, u roku koji mu/joj Zaštitnik/ca odredi.

Ako izjašnjenje iz stava 2 ovog člana ne sadrži sve potrebne podatke ili nije dostavljena potrebna dokumentacija, starješina/ka, odnosno lice koje rukovodi organom dužan/a je da na zahtjev Zaštitnika/ce dostavi dopunu izjašnjenja i potrebnu dokumentaciju.

Član 58

Starješina/ka, odnosno lice koje rukovodi organom dužan/a je da Zaštitniku/ci na njegov/njen zahtjev:

- stavi na raspolaganje sve podatke iz nadležnosti organa kojim rukovodi, bez obzira na stepen tajnosti;
- omogući neposredan uvid u službene spise, dokumenta i podatke, kao i da mu dostavi kopije traženih spisa i dokumenata, bez obzira na stepen tajnosti;
- da mu/joj omogući slobodan pristup svim prostorijama u kojima se nalaze dokumenti i stvari od značaja za postupanje.

Član 59

Ukoliko starješina/ka, odnosno lice koje rukovodi organom ne postupi po zahtjevu u određenom roku, dužan/a je da, bez odlaganja, o razlozima obavijesti Zaštitnika/cu.

Nepostupanje po zahtjevu iz stava 1 ovog člana smatra se ometanjem rada Zaštitnika/ce, koji o tome može upoznati neposredno viši organ ili Skupštinu, obavijestiti javnost ili na drugi način postupiti u skladu sa ovim Zakonom.

Član 60

Organi su dužni da sa Zaštitnikom/com sarađuju i pružaju mu/joj pomoć.

Član 61

Zaštitnik/ca će obustaviti postupak, ako:

- 1) utvrdi da je nakon podnošenja pritužbe pokrenut sudski postupak, da je sudski postupak po istom osnovu u toku (osim za slučaj odugovlačenja sudskog postupka i neizvršavanje sudskih odluka) ili je po istom činjeničnom i pravnom osnovu sudski postupak pravosnažno okončan (objektivni i subjektivni identitet sudske odluke i sadržine zahtjeva za zaštitom koji se podnosi Zaštitniku);
- 2) podnosilac/teljka pritužbe ne sarađuje u postupku;
- 3) podnosilac/teljka povuče pritužbu;
- 4) organ u međuvremenu otkloni učinjenu povredu;
- 5) nastupi smrt podnosioca/teljke pritužbe, osim ako nasljednici/e ili barem jedan/a od njih izričito traže da se postupak nastavi.

O obustavi postupka Zaštitnik/ca obavještava podnosioca/teljku ili podnosioc/e/teljke pritužbe, odnosno njihove/njene punomoćnike, a ako je postupak već pokrenut obavještava se i organ ili više njih u odnosu na koje je pritužba podnijeta.

Član 62

Radi ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca može pozvati svako lice u svojstvu svjedoka ili angažovati stručnjaka iz odgovarajuće oblasti.

Lica iz stava 1 ovog člana dužna su da se odazovu pozivu i imaju pravo na naknadu troškova, odnosno nagradu u skladu sa propisima kojima su uređene nagrade i naknade troškova u

sudskim postupcima (za vještake, tumače, svjedoke i drugo), a koje se isplaćuju iz sredstava Zaštitnika.

Član 63

Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda.

Kad Zaštitnik/ca utvrdi da je došlo do povrede ljudskih prava i sloboda, mišljenje sadrži i preporuku o tome šta treba preduzeti da bi se povreda otklonila, kao i rok za njeno otklanjanje.

Zaštitnik/ca može dati preporuku i kad nije nastupila povreda prava na koju podnosilac/teljka ukazuje, ako se na taj način preventivno djeluje i isključuje rizik od nastanka povrede u budućnosti.

Preporuka se može dati i u slučaju kada Zaštitnik/ca procijeni da je ona nužna radi sprječavanja nastanka teže posljedice kojom se može narušiti javni poredak, mir i društvena kohezija u zajednici.

Član 64

Starješina/ka, odnosno lice koje rukovodi organom na čiji rad se preporuka odnosi dužan/a je da, u ostavljenom roku, dostavi izvještaj o preduzetim radnjama za izvršenje preporuke.

Ukoliko starješina/ka, odnosno lice koje rukovodi organom ne postupi po preporuci u određenom roku, Zaštitnik/ca može upoznati neposredno viši organ, podnijeti poseban izvještaj, obavijestiti javnost ili pokrenuti prekršajni postupak u skladu sa ovim Zakonom.

Član 65

O ispitnom postupku i načinu njegovog okončanja Zaštitnik/ca obavještava podnosioca/teljku pritužbe.

Na isti način Zaštitnik/ca će obavijestiti podnosioca/teljku pritužbe o mjerama koje je organ preduzeo na izvršenju preporuke, odnosno razlozima zbog kojih to nije u mogućnosti učiniti.

VI SLUŽBA ZAŠTITNIKA/CE

Član 66

Vršenje stručnih i drugih poslova organizuje Služba Zaštitnika/ce (u daljem tekstu: Služba).

Rad Službe organizuje, koordinira i za njen rad odgovara Generalni/a sekretar/ka Zaštitnika/ce.

Generalni/a sekretar/ka stara se i odgovoran/na je za sprovođenje akata Zaštitnika/ce, priprema predlog zahtjeva za dodjelu budžetskih sredstava Zaštitnika/ce, stara se o kadrovskom planiranju, sprovođenju postupka zapošljavanja, sprovođenju ocjenjivanja, stara

se o stručnom usavršavanju, kao i o organizovanju i ostvarivanju saradnje Zaštitnika/ce sa organima i organizacijama u zemlji i inostranstvu i vrši druge poslove koje mu/joj Zaštitnik/ca povjeri.

Član 67

Generalnog/u sekretara/ku bira Zaštitnik/ca na period od šest godina, na osnovu javnog konkursa.

Za svoj rad generalni/a sekretar/ka odgovoran/a je Zaštitniku/ci.

Član 68

Stručne poslove iz nadležnosti Zaštitnika/ce vrše Glavni savjetnici/ce i savjetnici/ce Zaštitnika/ce.

Glavni/a savjetnik/ca Zaštitnika/ce može biti lice koje, pored opštih uslova za rad u državnim organima, ima najmanje VIII nivo kvalifikacije obrazovanja i najmanje 10 godina radnog iskustva, od čega najmanje pet godina iskustva u oblasti ljudskih prava i sloboda.

Savjetnik/ca Zaštitnika/ce može biti lice koje, pored opštih uslova za rad u državnim organima, ima najmanje VIII nivo kvalifikacije obrazovanja i najmanje pet godina radnog iskustva, od čega najmanje tri godine iskustva u zaštite oblasti ljudskih prava i sloboda.

Na druga zvanja i nivoe kvalifikacija, odnosno uslove i kategorizaciju radnih mjesta u Službi Zaštitnika/ce, subsidiarno se primjenjuju propisi kojim se uređuju prava, obaveze i odgovornosti državnih službenika i namještenika.

Akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Službe donosi Zaštitnik/ca.

Član 69

Na uslove za zasnivanje radnog odnosa, prava, obaveze i odgovornosti zaposlenih u Službi Zaštitnika/ce primjenjuje se zakon kojim se uređuju prava, obaveze i odgovornosti državnih službenika i namještenika, osim ako ovim zakonom nije drugačije uređeno.

VII POPUNA RADNIH MJESTA

Član 70

Odluku o pokretanju postupka za popunu radnog mjesta u Službi Zaštitnika/ce, Zaštitnik/ca može donijeti, ako:

- je radno mjesto utvrđeno aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji;
- radno mjesto nije popunjeno;
- je popuna radnog mjesta predviđena kadrovskim planom;
- je Zaštitnik/ca za to obezbijedio/la finansijska sredstva.

Izuzetno, Zaštitnik/ca može donijeti odluku o pokretanju postupka za popunu radnog mjesta čija popuna nije predviđena kadrovskim planom, ako je to radno mjesto u toku tekuće kalendarske godine ostalo upražnjeno prestankom radnog odnosa državnog službenika,

odnosno namještenika u Službi Zaštitnika/ce ili ako je zbog organizacionih izmjena radno mjesto ostalo upražnjeno.

Član 71

Radna mjesta u Službi Zaštitnik/ce popunjavaju se na osnovu:

- raspoređivanja;
- internog oglasa
- javnog oglasa;
- javnog konkursa.

Popuna radnog mjesta vrši se putem raspoređivanja u skladu sa zakonom kojim se uređuju prava, obaveze i odgovornosti državnih službenika i namještenika.

Popuna početnih pozicija u okviru kategorije ekspertski kadar, izvršni kadar, kao i radnog mjesta namještenika vrši se na osnovu javnog oglasa.

Ako radno mjesto nije popunjeno na način iz stava 3 i 4 ovog člana, popuna se vrši putem internog oglasa.

Ako radno mjesto nije popunjeno na način iz stava 3, 4 i 5 ovog člana, popuna se vrši putem javnog oglasa.

Popuna radnog mjesta Generalnog/e sekretara/ke vrši se na osnovu javnog konkursa.

Član 72

Javni oglas i javni konkurs (u daljem tekstu: oglas) objavljuje Služba Zaštitnika/ce, u roku od pet dana od dana donošenja odluke o pokretanju postupka o popuni radnog mjesta.

Javni oglas i javni konkurs objavljuju se na internet stranici Zaštitnika/ce i u dnevnom štampanom mediju koji se distribuira na teritoriji cijele Crne Gore.

Oglas i konkurs iz stava 1 ovog člana se objavljuju i preko internet stranice organa uprave nadležnog za upravljanje ljudskim resursima i Zavod za zapošljavanje Crne Gore.

Rok za podnošenje prijave na interni oglas i na javni oglas je 15 dana od dana objavljivanja oglasa.

Rok za podnošenje prijave na javni konkurs je 20 dana od dana objavljivanja konkursa.

Sadržaj oglasa propisuje Zaštitnik/ca.

Član 73

Ako se oglas ne može sprovesti zbog izmjene propisa, izmjene akta o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji ili drugih okolnosti nastalih nakon objavljivanja oglasa, Zaštitnik/ca će povući oglas i obustaviti postupak za popunu radnog mjesta.

Odluka o povlačenju oglasa i obustavi postupka za popunu radnog mjesta, može se donijeti do isteka roka za prijavljivanje kandidata/kinja na oglas.

Ako je prilikom objavljivanja oglasa došlo do greške u sadržaju oglasa, može se izvršiti ispravka objavljenog oglasa.

Ispravku oglasa objavljuje Služba Zaštitnika/ce, na način na koji je objavljen oglas.

U slučaju ispravke oglasa rok za prijavljivanje kandidata/kinja teče od dana objavljivanja ispravke oglasa.

Način i postupak povlačenja i ispravke oglasa propisuje Zaštitnik/ca.

Član 74

Na interni oglas može se prijaviti zaposleni državni službenik koji je zasnovao radni odnos na neodređeno vrijeme, lice kome je prestao mandat na osnovu odredbi ovog zakona i zakona kojim se uređuju prava, obaveze i odgovornosti državnih službenika i namještenika. Državni službenik koji je na probnom radu nema pravo da se prijavi na interni oglas.

Član 75

Na osnovu potpune i uredne dokumentacije koja je blagovremeno dostavljena, Služba Zaštitnika/ce za kadrovska pitanja sačinjava listu kandidata/kinja koji/e ispunjavaju uslove oglasa.

Član 76

Kandidat/kinje koji/e ispunjava/ju uslove internog, odnosno javnog oglasa podliježe/u provjeri znanja, sposobnosti, kompetencija i vještina, zavisno od kategorije radnog mjesta.

Provjera iz stava 1 ovog člana vrši se pisanim testiranjem i usmenim intervjuom, ocjenjivanjem znanja, sposobnosti, kompetencija i vještina, na osnovu propisanih kriterijuma.

Provjeru iz stava 1 ovog člana vrši Komisija koju obrazuje Zaštitnik/ca, a koju čine zamjenik/ca za oblast za koju se raspisuje oglas, generalni/a sekretar/ka i stručno lice za oblast ljudskih prava sa liste stručnih lica koju utvrđuje organ nadležan za upravljanje ljudskim resursima.

Komisija iz stava 3 ovog člana sačinjava izvještaj o provjeri kandidata/kinja u smislu stava 2 ovog člana.

Bliži način sprovođenja provjere iz stava 1 ovog člana, kriterijume i način ocjenjivanja iz stava 2 ovog člana, prilikom popune radnih mjesta u Službi Zaštitnika/ce propisuje Zaštitnik/ca.

Član 77

Komisija iz čl.77 st.3 ovog zakona, u roku od tri dana od dana sačinjavanja izvještaja iz člana 77 stav 4 ovog zakona, utvrđuje listu za izbor kandidata/tkinja u Službi Zaštitnika/ce i dostavlja je Zaštitniku/ci.

Lista za izbor kandidata/tkinja i izvještaj iz člana 78 st. 1 ovog zakona dostavljaju se Zaštitniku.

Član 78

Odluku o izboru državnog službenika, odnosno namještenika u Službi Zaštitnika/ce donosi Zaštitnik/ca.

Poslije obavljenog razgovora sa svim kandidatima/tkinjama sa liste za izbor kandidata/tkinja, vrši se izbor kandidata/tkinja za popunu radnog mjesta. Prilikom izbora kandidata Zaštitnik/ca je dužan izvršiti izbor najbolje ocijenjenog kandidata sa liste.

U obrazloženju odluke o izboru kandidata/tkinja navode se razlozi za donošenje odluke.

Odluku o izboru kandidata/tkinje u Službi Zaštitnika/ce Zaštitnik/ca je dužan/a da donese u roku od 10 dana od dana prijema liste i nakon toga je dostavi kandidatima/tkinjama sa liste za izbor kandidata/tkinja u roku od 5 dana.

Član 79

Kandidat/tkinja koji/a se prijavio/la na oglas ima pravo da pregleda dokumentaciju oglasa u prisustvu službenika Zaštitnika/ce.

Ovlašćeni državni službenik u Službi Zaštitnika/ce, prilikom popune radnih mjesta u Službi Zaštitnika/ce, dužan/a je da kandidatima/tkinjama koji/e nijesu izabrani/e vrati dostavljenu dokumentaciju, u roku od 30 dana od dana donošenja odluke o izboru po prijavljenom oglasu, ukoliko na odluku nije izjavljena žalba.

Član 80

Na osnovu izvršne odluke iz člana 81 ovog zakona, Zaštitnik/ca donosi:

- rješenje o zasnivanju radnog odnosa državnog službenika, odnosno namještenika koji prvi put zasniva radni odnos u državnom organu;
- rješenje o raspoređivanju državnog službenika u slučaju popune radnog mjesta putem internog oglasa.

Član 81

Kandidat/tkinja koji/a ispunjava uslove javnog konkursa za popunu radnog mjesta Generalnog/e sekretara/ke podliježe provjeri kompetencija, znanja i sposobnosti.

Provjera iz stava 1 ovog člana vrši se putem testiranja u pisanoj formi i strukturiranog intervjua, ocjenjivanja kompetencija, znanja i sposobnosti, na osnovu kriterijuma koje propisuje Zaštitnik.

Provjeru iz stava 1 ovog člana vrši Komisija koju obrazuje Zaštitnik/ca.

Komisiju čine: Zamjenik/ca za zaštitu načela vladavine prava, načela dobre uprave i zaštitu ljudskih prava u pravosudnim postupcima i upravnim poslovima i dva istaknuta stručnjaka iz oblasti upravnog prava i službeničkog sistema sa liste koju utvrđuje organ nadležan za upravljanje ljudskim resursima.

O provjeri iz stava 1 ovog člana Komisija iz stava 3 ovog člana, sačinjava izvještaj.

Lista za izbor kandidata/tkinja sačinjava se zajedno sa izvještajem iz stava 5 ovog člana i dostavlja Zaštitniku/ci.

Bliži način sprovođenja provjere iz stava 1 ovog člana, kriterijume i način ocjenjivanja iz stava 2 ovog člana propisuje Zaštitnik/ca.

Član 82

Zaštitnik/ca je dužan/a da, najkasnije u roku od deset dana od dana prijema liste za izbor kandidata/tkinja i izvještaja iz člana 81 stav 6 ovog zakona, nakon obavljenog razgovora sa svim kandidatima/tkinjama sa liste za izbor kandidata/tkinja donese odluku o izboru Generalnog/e sekretara/ke.

Član 83

U cilju upravljanja ljudskim resursima u Službi Zaštitnik/ce donosi se kadrovski plan kojim se planiraju broj zaposlenih, promjene u kadrovskoj strukturi i druga strateška pitanja upravljanja ljudskim resursima u skladu sa budžetskim i strateškim planiranjem rada Zaštitnika/ce.

Član 84

Kadrovski plan za Službu Zaštitnika/ce donosi Zaštitnik/ca.

Kadrovski plan donosi se za kalendarsku godinu, u roku od 30 dana od dana donošenja zakona o budžetu, a sadrži projekcije za naredne dvije godine.

Sadržaj, postupak i način pripreme i izmjene kadrovske plana propisuje Vlada.

Član 85

Na prava, obaveze i odgovornosti zaposlenih u Službi, koja nijesu uređena ovim zakonom primjenjuju se propisi o državnim službenicima i namještenicima.

VIII PRAVO NA ZARADU

Član 86

Zaštitnik/ca ostvaruje pravo na zaradu u visini osnovne zarade predsjednika/ce Ustavnog suda.

Zamjenik/ca ostvaruje pravo na zaradu u visini osnovne zarade sudije/sutkinje Ustavnog suda.

Generalni/a sekretar/ka Zaštitnika/ce ostvaruje pravo na zaradu u visini zarade Generalnog/ne sekretara/ke Ustavnog suda.

Glavni/a savjetnik/ica Zaštitnika/ce ostvaruje pravo na zaradu u visini zarade ustavno sudskog savjetnika.

Savjetnik/ca Zaštitnika/ce ostvaruje pravo na zaradu u visini od 90 % zarade Glavnog/e savjetnika/ce.

IX FINANSIRANJE

Član 87

Finansijska sredstva neophodna za nezavisno i efikasno ostvarivanje funkcije Zaštitnika/ce obezbjeđuju se u posebnom razdjelu budžeta Crne Gore.

Zahtjev za dodjelu budžetskih sredstava Zaštitnika, Zaštitnik/ca podnosi Ministarstvu finansija.

Zaštitnik/ca učestvuje u radu nadležnih radnih tijela i sjednice Skupštine na kojoj se raspravlja o predlogu budžeta.

Zaštitnik/ca nezavisno i samostalno raspolaže sredstvima iz stava 1 ovog člana.

Član 88

Prilikom utvrđivanja zahtjeva za dodjelu budžetskih sredstava Zaštitnika obezbjeđuje se ravnomjerno finansiranje svih oblasti rada Zaštitnika, a naročito finansiranje:

- oblasti zaštite i prevencije kršenja prava lica od mučenja i drugih oblika surovog, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja, uključujući Nacionalni preventivni mehanizam za zaštitu od torture;
- oblasti zaštite od diskriminacije, zaštite osoba sa invaliditetom, prava pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, ostvarivanje rodne ravnopravnosti i zaštitu prava lica različitih seksualnih orijentacija
- oblasti zaštite i promocije prava djeteta i prava mladih u vezi sa ostvarivanjem načela omladinske politike.
- oblasti zaštite načela vladavine prava, načela dobre uprave i zaštite ljudskih prava u pravosudnim postupcima i upravnim poslovima.

Član 89

Prilikom utvrđivanja zahtjeva za dodjelu sredstava, zamjenici/e Zaštitnika/ce imenovani/e za pojedine oblasti iz čl.88, stav 1 samostalno predlažu sredstva neophodna za finansiranje poslova iz nadležnosti za koju su imenovani/e, u skladu sa planovima rada organizacionih jedinica, za godinu za koju se donosi budžet.

X KAZNENE ODREDBE

Član 90

Novčanom kaznom od 500 eura do 2.000 eura kazniće se za prekršaj:

- lice koje rukovodi organom ako ne dostavi izjašnjenje i dokumentaciju iz ovog člana, u roku koji mu/joj Zaštitnik/ca odredi (čl.57, stav 3 Zakona) lice koje rukovodi organom na ako na zahtjev Zaštitnika/ce ne stavi na raspolaganje sve podatke iz nadležnosti organa kojim rukovodi, bez obzira na stepen tajnosti (čl.58, st.1, al.1);
- lice koje rukovodi organom ako ne omogući neposredan uvid u službene spise, dokumenta i podatke, kao i da mu dostavi kopije traženih spisa i dokumenata, bez obzira na stepen tajnosti (čl.58, st.1, al.2)
- lice koje rukovodi organom ako ne omogući slobodan pristup svim prostorijama u kojima se nalaze dokumenti i stvari od značaja za postupanje (čl.58, st.1, al.3)
- lice koje je pozvano od strane Zaštitnika/ce kao svjedok ili angažovano kao stručnjak ako se ne odazove pozivu Zaštitnika/ce (član 62 Zakona);
- lice koje ne dostavi izvještaj o preduzetim radnjama na izvršenju preporuke Zaštitnika/ce (član 64)

XI PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 91

Postupci ispitivanja ljudskih prava i sloboda započeti do dana stupanja na snagu ovog zakona okončaće se po odredbama Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 42/11, 32/14, 21/17).

Član 92

Poslovnik o radu Zaštitnika/ce donijeće se u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 93

Akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Zaštitnika/ce donijeće se u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 94

Akti za sprovođenje ovog Zakona donijeće se u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Član 95

Zaštitnik/ca i zamjenici/ce koji/e su imenovani/e po odredbama Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 42/11, 32/14, 21/17) nastavljaju da vrše funkcije do isteka mandata na koji su imenovani.

Član 96

Stupanjem na snagu ovog Zakona prestaje da važi Zakon o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 42/11, 32/14, 21/17).

Član 97

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

OBRAZLOŽENJE

I Ustavni osnov za donošenje zakona

Ustavni osnov za donošenje ovog Zakona sadržan je u odredbi član 16 tačka 1 Ustava Crne Gore kojim je predviđeno da Crna Gora, između ostalog, zakonom uređuje način ostvarivanja ljudskih prava i sloboda kada je to neophodno za njihovo ostvarenje, a u vezi sa odredbama člana 81 Ustava Crne Gore.

II Razlozi za donošenje zakona

Institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda ustanovljena je Zakonom, koji je donijela Skupština Republike Crne Gore, 8. jula 2003. godine. Osnivanje institucije i njeno uvođenje u naš pravni sistem uslovljeno je potrebom da se obezbijedi efikasna i kvalitetna institucionalna zaštita ljudskih prava i sloboda.

Član 81 Ustava Crne Gore ustanovljava instituciju Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, kao samostalan i nezavisan organ koji preduzima mjere za zaštitu ljudskih prava i sloboda. Zaštitnik ljudskih prava i sloboda vrši funkciju na osnovu Ustava, zakona i potvrđenih međunarodnih ugovora, pridržavajući se načela pravde i pravičnosti. Zaštitnik ljudskih prava i sloboda imenuje se na vrijeme od šest godina i može biti razriješen u slučajevima predviđenim zakonom.

Država Crna Gora je prihvatila niz međunarodnih dokumenata, koji se odnose na zaštitu i unapređenje ljudskih prava. Prihvatanjem ovih dokumenata država se obavezala da će uspostaviti efikasan i kvalitetan insitucionalni okvir za zaštitu ljudskih prava i sloboda.

Nacionalne institucije za ljudska prava treba da bude osnovana u skladu sa Principima koji se odnose na status nacionalnih institucija za unapređenje i zaštitu ljudskih prava ("Pariski Principi") koje je usvojila Generalna skupština 1993. na predlog Komiteta za ljudska prava iz 1992. Ovi minimalni standardi pružaju smernice za osnivanje, nadležnosti, dužnosti, sastav, uključujući pluralizam, nezavisnost, način rada takvih nacionalnih tela. Slično, na 118. Plenarnoj sjednici (15-16. mart 2019) Venecijanska komisija usvojila je principe Zaštite i promocije institucije Zaštitnika. Na osnovu ovih principa institucija zaštitnika ima važnu

ulogu u cilju jačanja demokratije, vladavine prava, dobrog upravljanja i zaštite i promocije ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Predloženim zakonskim rješenjima prihvataju se standardi koji su utvrđeni Pariskim principima i preporukama Vencijanske komisije. Prilikom predlaganja ovih rješenja naročito se vodilo računa da se instituciji Zaštitnika obezbijedi nezavisnost, autonomija od Vlade, pluralizam, široki mandat zasnovan na univerzalnim principima ljudskih prava, adekvatne moći istrage i odgovarajući resursi. Takođe, radna grupa je imala posebno u vidu potrebu da se novim zakonskim tekstom unaprijedi status Zaštitnika a sve u cilju stvaranja pretpostavki za unapređenja sadašnjeg statusa B u status A koji ima od strane Pododbora za akreditaciju Globalnog saveza nacionalnih institucija za ljudska prava. U tom cilju su u zakonski tekst implementirani i principi sadržani u pomenutim međunarodnim dokumentima a koji do sada nisu postojali u važećem Zakonu o Zaštitniku kao npr. da zaštitnik ima potpunu samostalnost prilikom zapošljavanja kadra, funkcionalni imunitet, pitanje zarada, finansijska nezavisnost, itd.

Nova zakonska rješenja imaju za cilj eliminaciju nesaglasnosti u postojećem zakonodavstvu sa preporukama međunarodnih nadzornih tijela, kao i jačanje administrativne i finansijske nezavisnosti i samostalnosti institucije u unutrašnjem pravnom poretku, uz podizanje stepena odgovornosti adresata kojima se upućuju preporuke u slučajevima kršenja ljudskih prava i u slučajevima kada postoji rizik od kršenja. Poseban fokus je stavljen na jačanje unutrašnje odgovornosti i samostalnosti u pogledu funkcionisanja pojedinih sektora radi ispunjenja obaveza prema zaključenim međunarodnim ugovorima (zaštita od torture, prava djeteta, zaštita od diskriminacije, kao i usaglašavanje zakona sa odredbama prava EU u oblastima zaštite jednakosti i anti-diskriminacije i implementacija direktiva o jednakosti, uključujući i direktive o tijelima za jednakost.

III Usaglašenost sa evropskim zakonodavstvom i potvrđenim međunarodnim konvencijama

U pogledu usaglašenosti sa pravom Evropske unije zakonski tekst je inkorporirao pravila sadržana u sledećim dokumentima:

- Direktiva Savjeta (EU) 2024/1499 od 7. maja 2024. o standardima za tijela za jednakost u području jednakog postupanja prema osobama bez obzira na njihovo rasno ili etničko porijeklo, jednakog postupanja u pitanjima zapošljavanja i rada prema osobama bez obzira na njihovu vjeru ili uvjerenje, invaliditet, dob ili seksualnu orijentaciju, jednakog postupanja prema ženama i muškarcima u pitanjima socijalne sigurnosti te u pristupu i nabavci robe, odnosno pružanju usluga, te o izmjeni direktiva 2000/43/EZ i 2004/113/EZ
- Direktiva (EU) 2024/1500 Evropskog parlamenta i Savjeta od 14. maja 2024. godine o standardima za tijela za jednakost u području jednakog postupanja prema ženama i muškarcima te njihovih jednakih mogućnosti u pitanjima zapošljavanja i rada, te o izmjeni direktiva 2006/54/EZ i 2010/41/EU

Kada je riječ o usaglašenosti sa drugim međunarodnim dokumentima:

- Preporuka CM/Rec(2019)6 Komiteta ministara država članica o razvoju institucije Zaštitnika (usvojen od strane Komiteta ministara 16. oktobra 2019)
- Preporuke UN nadzornih tijela o jačanju pojedinih oblika rada institucije Zaštitnika:

- UN Komitet za prava djeteta - Zaključna zapažanja o kombinovanom drugom i trećem periodičnom izvještaju Crne Gore (CRC/MNE/CO/2-3)
- UN Komitet za sprečavanje torture - Zaključna zapažanja o trećem periodičnom izvještaju za Crnu Goru (CAT/C/MNE/CO/3)
- UN Komitet za prava osoba sa invaliditetom - Zaključna zapažanja o inicijalnom izvještaju Crne Gore (CRPD/C/MNE/CO/1)
- Preporuke Savjeta Evrope:
 - Venecijanska komisija (Principi zaštite i promocije institucija za ljudska prava - CDL-AD(2019)005)
 - Evropska komisija protiv rasizma i netolerancije - Izvještaj za Crnu Goru 2017
 - Komitet za sprečavanje torture Savjeta Evrope - Izvještaj Vladi Crne Gore o ad hoc posjeti Crnoj Gori koju je sproveo Evropski komitet za prevenciju torture i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (CPT/Inf (2023) 10)

IV Objašnjenje osnovnih pravnih instituta i pojedinačnih rješenja

Odredbama članova 1-7 Predloga propisane su osnovne odredbe ovog Zakona, koje predstavljaju temeljne principe na kojima se zasniva ovaj propis. Osnovnim odredbama se ustanovljavaju i definišu: načela rada Zaštitnika/ce; subjekti u odnosu na koje Zaštitnik/ca ima ovlašćenja da sprovodi svoju nadležnost na promociji i preduzimanju mjere za zaštitu ljudskih prava i sloboda; zabrana uticaja na rad; sjedište i mjesto obavljanja poslova; način primjene načela javnosti sa posebnim odredbama u pogledu dostavljanja Skupštini Crne Gore redovnih i posebnih izvještaja Zaštitnika/ce u vezi sa stanjem i postupanjem u određenim oblastima o kojima ona otvara raspravu, ali o njima ne glasa, niti može na bilo koji način uticati na izmjenu sadržine izvještaja; saradnja sa medijima.

Subjekti u odnosu na koje Zaštitnik/ca vrši promociju i preduzima mjere za zaštitu ljudskih prava i sloboda, kada se ona povređuju aktom, radnjom (činjenjem ili propuštanjem obaveze da djeluju) jesu: državni organi, organi državne uprave, organi jedinica lokalne samouprave ili lokalne uprave, javne ustanove, javne službe i drugi nosilaci prenesenih ili povjerenih javnih ovlašćenja, pravna lica sa većinskim udjelom države i /ili učešća lokalne samouprave u njegovom vlasništvu, kao i situacije u skladu sa ovim ili drugim zakonom kada je propisana zaštita od kršenja ljudskih prava od strane drugih pravnih i fizičkih lica.

Zaštitnik/ca dostavlja Skupštini: Redovni izvještaji u vezi sa opštim podacima o stanju ljudskih prava i postupanju; Posebni izvještaj o djelovanju Nacionalnog preventivnog mehanizma za prevenciju torture; Posebni izvještaj o djelovanju Zaštitnika/ce i stanju ljudskih prava i sloboda u oblasti zaštite od diskriminacije.

Odredbama članova 8-24 Predloga propisana su pravila koja se odnose na imenovanje, prava i obaveze i prestanak funkcije. Ovim odredbama se ustanovljavaju i definišu: bliže razrađuju odredbe Ustava u pogledu imenovanja Zaštitnika/ce; uslovi za izbor Zaštitnika/ce; postupak imenovanja i ovlašćenja pojedinih organa u ovom postupku; posebna ovlašćenja Predsjednika u postupku imenovanja; prava iz radnog odnosa Zaštitnika/ce; broj, uslove i način imenovanja Zamjenika/ca Zaštinika/ce; oblasti za koje se obezbjeđuje specijalizovanost zamjenika/ce; postupak i ovlaćenja Zaštitnika/ce prilikom imenovanja zamjenika/ce; mogućnost da Zaštitnik/ca odredi zamjenika/cu u slučaju privremene spriječenosti za obavljanje poslova; odgovornost zamjenika/ce u radu; polaganje zakletve Zaštitnika/ce;

pitanja odgovornosti Zaštitnika/ce, Zamjenika/ce i Glavnog/e savjetnika za izraženo mišljenje ili odlučivanje; ograničenja u pogledu konflikta interesa, nespojivosti funkcija, kao i izuzetke; situaciju u pogledu spriječenosti Zaštitnika/ce da obavlja funkciju; razloge za prestanak i razrješenje sa funkcije Zaštitnika/ce i zamjenika/ce; pravila postupka i posebne situacije u pogledu prestanka funkcije; pravila o raspoređivanju Zamjenika/ce u slučaju prestanka mandata; službena legitimacija.

Na predlog Zaštitnika/ce, Skupština Crne Gore imenuje zamjenike/ce za sljedeće oblasti: 1. Zaštitu i prevenciju kršenja prava lica od mučenja i drugih oblika surovog, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja; 2. Zaštitu od diskriminacije, zaštitu osoba sa invaliditetom, prava pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, ostvarivanje rodne ravnopravnosti i zaštitu prava lica različitih seksualnih orijentacija; 3. Zaštitu i promociju prava djeteta i prava mladih u vezi sa ostvarivanjem načela omladinske politike; 4. Zaštitu načela vladavine prava, načela dobre uprave i zaštite ljudskih prava u pravosudnim postupcima i upravnim poslovima.

Protiv Zaštitnika/ce ne može se pokrenuti krivični postupak, niti odrediti pritvor, bez odobrenja Skupštine, osim ako je zatečen/a u vršenju krivičnog djela za koje je propisana kazna u trajanju dužem od pet godina zatvora, uz to, Zaštitnik/ca i Zamjenik/ca ne može biti pozvan/a na krivičnu ili drugu odgovornost ili pritvoren/a za izraženo mišljenje ili odlučivanje u vršenju svoje funkcije.

Odredbama članova 25-33 Predloga propisana su pravila koja se odnose na nadležnosti i ovlašćenja. Ovim odredbama se ustanovljavaju i definišu: ovlašćenja u postupanje u odnosu na organe iz člana 2 Zakona, predmetima zabrane diskriminacije kao i predmetima koji se tiču rada sudova; ovlašćenja za podnošenje inicijative za donošenje zakona i drugih opštih akata; davanje mišljenja sa primjedbama i sugestijama u postupku pripreme i donošenja zakona i drugih opštih akata; podnošenje predloga Ustavnom sudu za ocjenu ustavnosti opštih pravnih akata; davanju mišljenja na zahtjev državnih organa iz člana 2 Zakona; saradnja sa drugim organizacijama i subjektima koje se bave ljudskim pravima i slobodama, a posebno sa međunarodnim ugovornim tijelima; pristupanje međunarodnim udruženjima i mrežama uz poštovanje Ustava i međunarodnih principa; granice ovlašćenja i preuzimanja obaveza.

Zaštitnik/ca nije ovlašćen/a da mijenja, ukida ili poništava akte organa, niti da ispituje njihovu zakonitost, kao ni da zastupa stranke u postupku, niti da u njihovo ime ulaže pravna sredstva, osim u slučajevima i na način kako to predviđaju propisi koji se odnose na zaštitu od diskriminacije. Predsjednik/ca Crne Gore, predsjednik/ca Skupštine Crne Gore, predsjednik/ca i članovi/ce Vlade Crne Gore, predsjednik/ca opštine, gradonačelnik/ca Glavnog grada, gradonačelnik/ca Prijestonice, i druge starješine organa imaju obavezu da prime Zaštitnika/cu na njegov/njen zahtjev, bez odlaganja.

Zaštitnik/ca postupa u predmetima koji se tiču rada organa iz člana 2 ovog Zakona i kada se u njihovim radnjama steknu uslovi za preduzimanje mjera na zaštiti ljudskih prava i sloboda, ali nema ovlašćenje da postupa u predmetima koji se tiču privatno pravnih subjekata, osim za slučaj da je predmet postupanja zaštita od diskriminacije. U predmetima koji se tiču zabrane diskriminacije postupa u odnosu na pravna i fizička lica, kako u javnom tako i u privatnom sektoru. U predmetima koji se tiču rada sudova postupa samo u slučaju odugovlačenja sudskog postupka i neizvršavanja sudskih odluka.

Zaštitnik/ca nije ovlašten/a da mijenja, ukida ili poništava akte organa, niti da ispituje njihovu zakonitost, niti može da zastupa stranke u postupku, niti da u njihovo ime ulaže pravna sredstva, osim u slučajevima i na način kako to predviđaju propisi koji se odnose na zaštitu od diskriminacije.

Odredbama članova 34-46 Predloga propisana su pravila koja se odnose na posebna ovlaštenja. Ovim odredbama se ustanovljava i definiše da: Zaštitnik/ca vrši poslove Nacionalnog preventivnog mehanizma za zaštitu lica lišenih slobode i lica kojima je ograničena sloboda kretanja od mučenja i drugih oblika surovog, nehumanog ili ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja; Radi vršenja određenih poslova prevencije torture za koje su neophodna posebna specijalistička znanja i sposobnosti Zaštitnik/ca obrazuje radno tijelo od stručnjaka; Zaštitnik/ca je institucionalni mehanizam za zaštitu od diskriminacije, te uz saglasnost diskriminisanog lica, postupa i preduzima mjere za zaštitu od diskriminacije, u skladu sa ovim zakonom i posebnim zakonom kojim je uređena zabrana diskriminacije; Zaštitnik/ca organizuje i pruža podršku u radu Nacionalnog mehanizma za praćenje primjene UN Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom; Zaštitnik/ca vrši kontrolu postupka i zaštitu prava i sloboda lica nad kojima se sprovodi prinudno udaljenje i preduzima mjere za zaštitu ljudskih prava i sloboda lica koji se prinudno udaljava iz Crne Gore; Zaštitnik/ca obrazuje Mrežu Zlatnih savjetnika kao konsultativno tijelo u svrhu ostvarivanja i zaštite prava djeteta.

Licima lišenim slobode u smislu ovog zakona smatraju se lica kojima je određeno bilo kakvo zadržavanje, pritvaranje, zatvaranje ili smještaj pod nadzorom organa i koja to mjesto ne smiju napustiti po svojoj volji. U vršenju poslova prevencije torture, Zaštitnik/ca, zamjenik/ca Zaštitnika/ce, kao i glavni/a savjetnik/ca Zaštitnika/ce, savjetnik/ca Zaštitnika/ce i član radnog tijela imaju pravo: 1. da bez prethodne najave obilaze organe, ustanove i organizacije i pregledaju prostorije u kojima se nalaze ili bi se mogla nalaziti lica lišena slobode; 2. na pristup podacima o: organima, ustanovama i organizacijama u kojima se nalaze lica lišena slobode; broju lica lišenih slobode u organu, ustanovi ili organizaciji koju obilaze i o postupanju sa licima lišenim slobode; 3. da bez prisustva službenog lica razgovaraju sa licima lišenim slobode i drugim licima koja mogu da daju odgovarajuće informacije u vezi sa sumnjom da se krše ljudska prava u organu, ustanovi ili organizaciji koju obilaze. Lice koje rukovodi organom, ustanovom i organizacijom dužni su da: 1. omoguće nesmetan obilazak i pregled prostorija u kojima se nalaze ili bi se mogla nalaziti lica lišena slobode, kao i razgovor sa licima lišenim slobode i drugim licima koja mogu da daju odgovarajuće informacije u vezi sa sumnjom da se krše ljudska prava, bez prisustva službenog lica; 2. stave na raspolaganje podatke iz stava 1 alineja 2 ovog člana i omoguće neposredan uvid u službene spise i dokumente koji sadrže te podatke.

Nacionalni mehanizam za praćenje primjene UN Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom čine Zaštitnik/ca i nevladine organizacije, koje su pristupile zajedničkom protokolu i potpisale pravila o radu mehanizma preko ovlašćenih predstavnika. Ovaj mehanizam djeluje na principu terenskih posjeta institucijama i lokacijama na kojima borave i u okviru kojih se kreću osobe sa invaliditetom, sa ciljem praćenja stanja u kojem se one nalaze i predlaganja mjera i postupaka koji su usmjereni na poboljšanje položaja osoba sa invaliditetom u Crnoj Gori.

Odredbama članova 47-65 Predloga propisana su pravila koja se odnose na postupanje Zaštitnika/ce. Ovim odredbama se ustanovljavaju i definišu: pokretanje postupka na osnovu

pritužbe ili po službenoj dužnosti; povjerljivost postupka; poslovnik o radu Zaštitnika/ce; pasivna legitimacija za pokretanje postupka; sadržaj i postupak podnošenja pritužbe; kada Zaštitnik/ca ne postupaju po pritužbi; zloupotreba prava na podnošenje pritužbe; razmatranje prihvatljivosti pritužbe; ispitni postupak; obaveze starješine organa na čiji se akt ili radnju pritužba odnosi; pravila o obustavi postupka; davanje mišljenja i/ili preporuke Zaštitnika/ o povredi postupka; postupanje starješine organa po dobijenom mišljenju; obavještanje podnosioca u pogledu preporuka i preduzetim mjerama.

Pritužbu može podnijeti svako fizičko lice bez obzira na građanski i pravni status u Crnoj Gori, kao i svako domaće ili strano pravno lice i nevladina organizacija, koji smatraju da su im aktom ili radnjom (činjenjem ili propuštanjem činjenja) od strane organa povrijeđena prava i slobode, i preko poslanika, kao i organizacije koja se bavi zaštitom ljudskih prava i sloboda. Kod povrede prava djeteta, pritužbu može podnijeti njegov roditelj, odnosno staratelj ili zakonski zastupnik, a ukoliko je pravo djeteta povrijeđeno od pomenutih strane lica, pritužbu može podnijeti organizacija ili organ koji se bavi zaštitom prava djeteta.

Zloupotrebom prava na podnošenje pritužbe se smatra situacija kada pritužba očigledno ne sadrži osnov za postupanje, odnosno kada je nerazumljiva i kada se ne može urediti niti dati uputstvo o pravcu u kojem se pritužba ima urediti, da je uvredljive sadržine koja prevazilazi granice oštine izražavanja, da je svjesno zasnovana na netačnim činjenicama i lažnim izjavama, da su važne informacije i dokumenti namjerno izostavljeni u dokaznom materijalu i iz drugih razloga koji ukazuju na očiglednu zloupotrebu prava na podnošenje pritužbe. Zaštitnik/ca obavještava podnosioca/teljku o razlozima za nepostupanje organa u odnosu na koji je pokrenut postupak po pritužbi i ukazuje na mogućnost za eventualno ostvarivanje zaštite njegovih/njenih prava pred drugim organom.

Starješina/ka, odnosno lice koje rukovodi organom dužan/a je da dostavi izjašnjenje u roku koji mu/joj Zaštitnik/ca odredi, a ako to nije urađeno na adekvatan način dužan/a je da na zahtjev Zaštitnika/ce dostavi dopunu izjašnjenja i potrebnu dokumentaciju. Starješina/ka, odnosno lice koje rukovodi organom dužan/a je da Zaštitniku/ci na njegov/njen zahtjev: 1. stavi na raspolaganje sve podatke iz nadležnosti organa kojim rukovodi, bez obzira na stepen tajnosti; 2. omogući neposredan uvid u službene spine, dokumenta i podatke, kao i da mu dostavi kopije traženih spisa i dokumenata, bez obzira na stepen tajnosti; 3. da mu/joj omogući slobodan pristup svim prostorijama u kojima se nalaze dokumenti i stvari od značaja za postupanje. Nepostupanje po zahtjevu Zaštitnika/ce smatra se ometanjem rada, koji o tome može upoznati neposredno viši organ ili Skupštinu, obavijestiti javnost ili na drugi način postupiti u skladu sa ovim Zakonom.

Odredbama članova 66-69 Predloga propisana su pravila koja se odnose na Službu Zaštitnika/ce. Ovim odredbama se ustanovljavaju i definišu: pravila o radu i organizaciji Službe Zaštitnika/ce; dogovornost Generalnog/e sekretara/e; način izbora Generalnog/e sekretara/e; pravila o radu i odgovornosti Glavnih savjetnika/savjetnica i savjetnika/ca Zaštitnika; Uslove za izbor Glavnih savjetnika/savjetnica i savjetnika/ca Zaštitnika;

Odredbama članova 70-85 Predloga propisana su pravila koja se odnose na popunu radnih mjesta. Ovim odredbama se ustanovljavaju i definišu: pokretanje postupka za popunu radnog mjesta u Službi Zaštitnika/ce; način popunjavanja radnog mjesta; pravila raspoređivanju; pravila o internom oglasu; pravila o javnom oglasu; pravila o javnom konkursu; provjera znanja, sposobnosti, kompetencija i vještina, zavisno od kategorije radnog mjesta; Komisija

za provjeru znanja koju obrazuje Zaštitnik; postupak pred Komisijom za provjeru znanja; odluku o izboru kandidata/kinje; posebna pravila u pogledu javnog konkursa za popunu radnog mjesta Generalnog/e sekretara/ke; kadrovski plan Službe Zaštitnika/ce.

Odluku o pokretanju postupka za popunu radnog mjesta u Službi Zaštitnika/ce, Zaštitnik/ca može donijeti, ako: 1. je radno mjesto utvrđeno aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji; 2. radno mjesto nije popunjeno; 3. je popuna radnog mjesta predviđena kadrovskim planom; 4. je Zaštitnik/ca za to obezbijedio/la finansijska sredstva. Izuzetno, Zaštitnik/ca može donijeti odluku o pokretanju postupka za popunu radnog mjesta čija popuna nije predviđena kadrovskim planom, ako je to radno mjesto u toku tekuće kalendarske godine ostalo upražnjeno prestankom radnog odnosa državnog službenika, odnosno namještenika u Službi Zaštitnika/ce ili ako je zbog organizacionih izmjena radno mjesto ostalo upražnjeno. Radna mjesta u Službi Zaštitnik/ce popunjavaju se na osnovu: 1. raspoređivanja; 2. internog oglasa 3. javnog oglasa; 4. javnog konkursa.

U cilju upravljanja ljudskim resursima u Službi Zaštitnik/ce donosi se kadrovski plan kojim se planiraju broj zaposlenih, promjene u kadrovskoj strukturi i druga strateška pitanja upravljanja ljudskim resursima u skladu sa budžetskim i strateškim planiranjem rada Zaštitnika/ce.

Odredbama člana 86 Predloga propisana su pravila koja se odnose na pravo na zaradu. Ovim odredbama se ustanovljavaju i definišu: visine zarade Zaštitnika/ce; Zamjenika/ce; Generalnog sekretara/ce; Glavnog savjetnika/ce; Savjetnika/ce.

Odredbama članova 87-89 Predloga propisana su pravila koja se odnose na finansiranje. Ovim odredbama se ustanovljavaju i definišu: postupak obezbjeđivanja finansijskih sredstava; pravila o ravnomjernom finansiranju svih oblasti rada Zaštitnika.

Prilikom utvrđivanja zahtjeva za dodjelu sredstava, zamjenici/e Zaštitnika/ce imenovani/e za pojedine oblasti samostalno predlažu sredstva neophodna za finansiranje poslova iz nadležnosti za koju su imenovani/e, u skladu sa planovima rada organizacionih jedinica, za godinu za koju se donosi budžet.

Odredbama člana 90 Predloga propisan su kaznene odredbe. Ovim odredbama se ustanovljavaju i definišu: Novčana kazna za prekršaj: 1. lice koje rukovodi organom ako ne dostavi izjašnjenje i dokumentaciju iz ovog člana, u roku koji mu/joj Zaštitnik/ca odredi lice koje rukovodi organom na ako na zahtjev Zaštitnika/ce ne stavi na raspolaganje sve podatke iz nadležnosti organa kojim rukovodi, bez obzira na stepen tajnosti; 2. lice koje rukovodi organom ako ne omogući neposredan uvid u službene spise, dokumenta i podatke, kao i da mu dostavi kopije traženih spisa i dokumenata, bez obzira na stepen tajnosti; 3. lice koje rukovodi organom ako ne omogući slobodan pristup svim prostorijama u kojima se nalaze dokumenti i stvari od značaja za postupanje; 4. lice koje je pozvano od strane Zaštitnika/ce kao svjedok ili angažovano kao stručnjak ako se ne odazove pozivu Zaštitnika/ce; 5. lice koje ne dostavi izvještaj o preduzetim radnjama na izvršenju preporuke Zaštitnika/ce.

Odredbama članova 87-89 Predloga definišu se prelazne i završne odredbe, kao i stupanje na snagu ovog Zakona.

